

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRATKÉ CLANKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

08251\00

9395458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

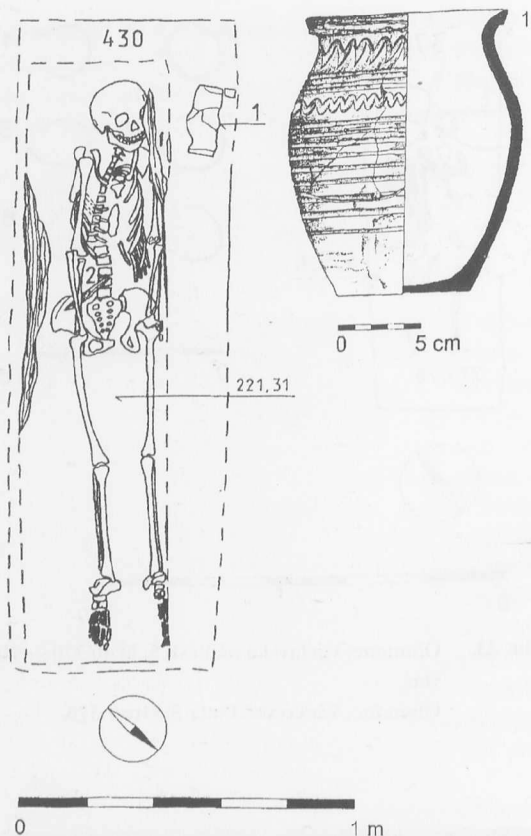
ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

Obr. 25. Olomouc, Václavské náměstí 5, hrob 430 s výbavou.
Olomouc, Václavské Platz 5, Grab 430.

v intervalu 160–165 cm, odpovídá tedy podstřední až střední postavě. V případě žen činilo rozmezí výšky 155–160 cm, tedy v rámci nadstřední postavy. Mezi kostmi novorozence v kontextu 436 byl dále nalezen proximální článek prstu ruky a palce pravé nohy juvenilního nebo dospělého jedince.

Ve stejném čtverci byly rovněž zjištěny dva kamenné opěráky usazené na písčitém podloží. V jejich konstrukci jsou druhotně použité spongilitové kvádrky a nahodile i úlomky cihel nebo dlaždic, pocházející pravděpodobně z destrukce nějaké románské stavby. Opěráky jsou shodné s již nalezenými konstrukcemi ve čtv. A4–5 a D4 a přísluší ke stejné stavební fázi, spadající nejdříve do závěru 13. století. Jedná se o mladší etapu původně jednoduché obdélné stavby VZ orientace předběžně datované do první poloviny 13. století.

Terénní část archeologického výzkumu v areálu kapitulního děkanství neskončila ani v roce 2004 a díky změnám v projektu bude pokračovat i v roce 2005.

Richard Zatloukal, Michal Živný NPU, ú. o. p., Olomouc

Literatura

- Acsádi, Gy. – Nemeskéri, J., 1970: History of human life span and mortality. Akadémiai Kiadó. Budapest.
Lovejoy, C. O., 1985: Dental Wear in Libben Population: Its Pattern and Role in the Determination of Adult Skeletal Age at Death. *Am. J. Phys. Anthropol.* 68/1, s. 47–56.

Sjøvold, T., 1990: Estimation of stature from long bones utilizing the line of organic correlation. *Human Evolution* 5/5, 431–447.

Stloukal, M. – Hanáková, H., 1978: Die Länge der Längsknochen altslawischer Bevölkerung unter besonderer Berücksichtigung von Wachstumsfragen. *Homo* 29, 1, 53–69.

Ubelaker, D. H., 1978: *Human Skeletal Remains. Excavation, analysis, interpretation.* Aldine Publishing Company. Chicago.

Zatloukal, R., 2004: Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc), Václavské náměstí č. o. 5. In: *Přehled výzkumů* 45, Brno, 223–226.

Resumé

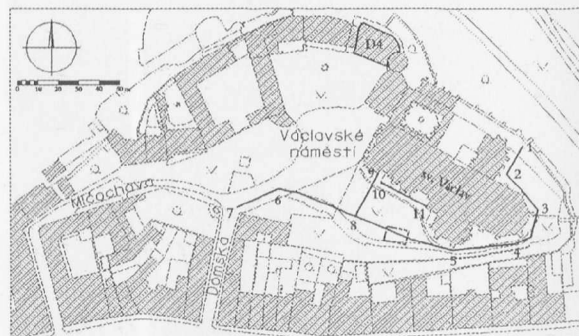
Olomouc (Bez. Olomouc), Václavské Platz Nr. 5, Parzelle Nr. 23/2, 149, 150/2. Mittlere und Jüngere Burgwallzeit. Hochmittelalter, Neuzeit. Befestigung, Gräberfeld, Siedlung. Rettungsgrabung.

Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)

Václavské náměstí, parcela číslo 87/27. Středo- a mladohradištní období, vrcholný středověk, novověk. Opevnění, sídliště. Záchraný výzkum.

Souřadnice trasy kanalizace: 1) X= -1 121 099.58, Y= -546 247.48; 2) X= -1 121 113.62, Y= -546 255.30; 3) X= -1 121 131.03, Y= -546 240.51, 4) X= -1 121 148.10, Y= -546 252.15; 5) X= -1 121 151.61, Y= -546 281.98; 6) X= -1 121 121.14, Y= -546 365.98; 7) X= -1 121 130.29, Y= -546 386.36; 8) X= -1 121 134.62, Y= -546 328.76; 9) X= -1 121 113.05, Y= -546 317.10; 10) X= -1 121 117.87, Y= -546 316.46; 11) X= -1 121 130.00, Y= -546 994.03

Archeologický výzkum při stavbě dešťové kanalizace byl zahájen již v roce 2003 (Zatloukal 2004, 226). Záchraný výzkum byl realizován formou 33 ručně kopaných předstihových sond o rozměrech zpravidla 2 x 1 m v trase budoucí kanalizace vedené podél jižní (resp. jihozápadní) pláštěvé zdi dómu sv. Václava s vyústěním do ulice Dómské (obr. 26). Převážná část výkopu však byla pouze dokumentována a vzorkována na profilech. V jednotlivých sondách byly zjištěny především objekty ze starší doby bronzové věteřovské kultury,

Obr. 26. Olomouc, Václavské náměstí, poloha kočárověn ozn. D 4 a trasy kanalizace.
Olomouc, Václavské náměstí, Lage der Grabung im Gebäude für Kutschen und der Trasse der Kanalisierung.

zhloubené do písčného podloží nebo zatesané do podložní skály. Podařilo se však objevit středohradištní obdélný objekt z druhé poloviny 9. až počátku 10. století vysekaný do skály, o plošných rozměrech cca 10,5 x 8 m při hloubce cca 2,50 a orientace VZ (obr. 27). Z objektu byl zjištěn J–Z roh a větší část J stěny, V stěna byla zjištěna pouze na profilu výkopu. Na obr. 26 je objekt vyneseno mezi body 5 a 8. Dno bylo srovnáno přibližně do roviny; ležely na něm trámy, které tvořily základový věnec. Podle nálezů nesouvislých zbytků dřeva můžeme soudit, že podlaha byla nejspíše sestavena z prken. Po zániku byl prostor využíván k deponování odpadu.

Výkop rovněž na několika místech, a to mezi body 1 a 2; 6 a 8, prořal kamennou, zřejmě románskou hradbu z 12. století. V průběhu regotizace na přelomu 19. a 20. století byl na jih od domu sv. Václava snížen terén o cca 2–3 m až na písčité podloží, takže byla odstraněna převážná část středověkých souvrství.

Richard Zatloukal, NPÚ, ú. o. p. Olomouc

Literatura

Zatloukal, R., 2004: Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc), Václavské náměstí č. o. 5. In: Přehled výzkumů 45, Brno, s. 223–226.

Obr. 27. Olomouc, Václavské náměstí, západní stěna objektu vysekaného do skalního podloží, foto R. Zatloukal.

Olomouc, Václavské Platz 5, Westseite der Grube im felsigen Liegende, Aufnahme von R. Zatloukal.

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc), Václavské Platz, Parzelle Nr. 87/27. Jüngere Burgwallzeit. Hochmittelalter, Neuzeit. Befestigung, Siedlung, Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)

Ulice Koželužská, Pekárni. Vrcholný středověk, novověk. Město, fortifikace. Záchraný výzkum.

Díky celkové rekonstrukci komunikace a inženýrských sítí probíhající od května do listopadu 2004 v Koželužské ulici

byla odkryta řada pozůstatků převážně kamenných zdí a dvě zachovalé klenby. Lokalita je situována ve střední části severního obvodu historického jádra města, na území mezi dochovanými částmi hradeb, v místech, kde se nacházela Barbořina věž a na ni navazující hrady. Zeď 900 založená přímo na skalním podloží dosahovala v závislosti na něm šířky 1,60–2,20 m. Byla zachycena ve směru východ–západ v délce 32,50 m, avšak byla často přerušována výkopy pro inženýrské sítě, nejdelší zachované úseky dosahovaly 10,40 a 8,40 m. Snad je možné ji ztotožnit s parkánovou zdí vybudovanou při rozšiřování městských hradeb na severním obvodu města v letech 1445–47. Další zdi byly zachyceny značně torzovitě a jejich interpretace není ukončena, je však jistá jejich souvislost s městským fortifikačním systémem. Při řadě rekonstrukcí a dostavbě pevnosti během 17. a 18. století došlo na její severní straně ke značným terénním úpravám, jejichž finálním výsledkem bylo tereziánské opevnění s bastiony č. 13 a 14, ravelinem č. 35 a soustavou příkopů napojených na hustou síť vodních toků severně od města. Se zavodňovacím systémem bastionové pevnosti, případně s existencí vodárny, která se nachází cca 200 m západněji od místa nálezů, patrně souvisí pozůstatky dvou překlenutých prostor – původně snad odkrytých kanálů druhotně využitých jako stoky. Stavba označená jako k. 910 vedla ve směru severoseverovýchod–jihojihozápad, a to ven z města pod středověkou hradbou; byla zachycena v délce 8,80 m. Druhá (k. 923) probíhala již vně středověkého opevnění ve směru východ–západ a její zachycená délka byla 7 m. Jejich návaznost se nepodařilo prokázat. Obě stavby měly podobný charakter – na spodní část z opracovaných kamenných kvádrů navazovala cihlová klenba. Vnitřní šířka mezi stěnami u k. 910 byla 2 m, zachycená výška 2 m, přičemž dna nebylo dosaženo. Minimálně až do výšky 1 m sahaly usazeniny kalu, cca 0,20 m pod povrchem ležela 0,20–0,30 m silná vrstva tvořená skleněnými lahvemi a jejich zlomky. U k. 923 vnitřní šířka dosáhla 3,60 m, vnitřní výška 1,85 m, dno v otevřené přístupné části bylo pokryto betonem, kterým byly místy vyspraveny i stěny. Vnitřní prostor byl částečně vyplněn uloženinami charakteru stavební sutě a recentním domovním odpadem (hrnec, bota apod.).

Pozůstatky kamenné klenuté stoky s dnem tvořeným břidlicí byly porušeny na východním konci Koželužské ulice. Stoka měla vnitřní šířku 0,80 m a výšku 1,20 m. Další pozůstatek stoky probíhal ulicí Pekárni, na zídce z opracovaných kvádrů spočívala cihlová klenba, šířka ani výška nebyly měřitelné.

Hana Dehnerová, Petr Večeřa, NPÚ, ú. o. p. Olomouc

Literatura

Kuch-Breburda, M. – Kupka, V. 2003: Pevnost Olomouc. Dvůr Králové nad Labem.

Michna, P. 1997: Bastionová pevnost Olomouc. Od opevněného města k tereziánské pevnosti. Průvodce dějinami a expozicí. Olomouc.

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc), Koželužská Gasse, Pekárni Gasse. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Befestigung. Rettungsgrabung.